

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ 500 ՂՐԵ
ՎԵՏԱՄՍԵԱՅ 250 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ 150 »
"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
100 ՓԱՐՍ

ԴԱՇԻՆԷ

ՕՐԱԹԵՐԹ

«طاشينك» ارمينية يومى سياسى غزته
صاحب امتياز : هرايد ماموريان - ازمير
Բաժնետիրական Չինք Կ'սկս'ն
ամեն ամսոյ 1 ին և 45 ին
Չնդանդանում անագիտելու
ևս չեն տուիր
ՏԵՕՐԷՆ - ԿՄԵԼԱԳՐԱԳՈՒՄՍ
Հ. ՄԱՍՈՐԻԱՆ
100 ՓԱՐՍ

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ ՄԹԱՓՈՒՄ

Թուրք քաղաքական և ընկերային շրջանակներու մէջ զիտելի է ժամանակէ մը ի վեր ծանր մտահոգութիւն մը։

Այս մտահոգութիւնն ակնհայտ է Կարապետեան թուրք թերթերու մէջ, որոնք թարգմանելով իրենց անուղղակի հատարակաց կարծիքները։

Ինչ է այդ իրարանցումին պատճառը. հաշտութեան համաժողովին առջև Թուրք պատուիրակներու անձրագիր, անորոշ կացութիւնը և Թուրքիոյ մասին վճռակէիք ապագայ վիճակին անստուգանքները։

Մենք՝ քրիստոնեաներս՝ մանաւանդ Հայերս, բնաւ չենք զարմանար իրենց ներկայ անել կացութեան վրայ և ո՛չ միայն չենք զարմանար, այլ անկեղծօրէն ինչո՞ւ չխոստովանինք, ներքին գոհունակութիւն մըն ալ կ'զգանք, մեր ծիծաղը զայլեւր անկարող, զիտելով իրենց այժմու ապագայը։

Արժանի էին, որովհետեւ իրենց անհետապահութեան, անտրամաբանութեան, ապիտակութեան համապատասխան պատիժը կ'կրնէին։

Եւ ամենէ անհանդուրժելին, ամենէ անմարտելին սա է որ իրենց ներկայ տաքնապալից վիճակին առջև դարձան մը խորհելու համար, ազգովին, խլով իրենց կառավարութիւնը, մասուլ, ժողովուրդ միասին կ'խորհին, ինչ գոհ-խալին հակառակութիւն, միջնորդ երբ Հայերն տեղահանուելով իրենց հարկը հազարաւորներով խողովորուելու կ'զրկուէին, երբ մեր կրնէին ու աղջիկները կ'կախարկուէին ու կ'անպատուէին։ Այն ժամանակ այդ մտաւրը, աղքատ, ժողովուրդը մտնող հանդիսականի դերը կ'ստանձնէր, աղքատին խորհելէ կ'զարգէր և այսօր կ'ունենայ յանգագութիւնն այդ բոլոր մեղքերը ի թիկնաւոր վիզն անցնելու և իր անմեղութեան վրայ պնդելու . . .

Ի՜նչ, պարզապէս զրուելի, պարզապէս գանձելի է։

Այսօր Թուրք մամուլը իրար կ'անցնի, կ'ընդգրկէ, նոյն իսկ թերթերն զայլ-րեցնելու ապաւնալիք մէջտեղ կ'նետէ, ինչո՞ւ, որովհետեւ կառավարութիւնը յարմար դատեր է, ո՛վ զիտէ ինչ կարեւոր պատճառներէ զրոյտած գրաքննութիւն հաստատուելու հապա՞ ուր էին, երբ բոլորներին, մեղի անձանք միջնորդով, իրենց բերանները կ'կարկնէին։ Անոնցմէ հասա մըն ալ չգտնուեցաւ բողոքելու և աղաղակելու թէ ազգը զէպի անպոնդ կ'առաջնորդեն։

Ո՛չ, չգտնուեցաւ հատ մը իսկ, որովհետեւ այն արուջ համոզումն ունէին թէ՛ անպարտելի Գիւրմանիոյ կողմէն, յողովարանն պիտի կանգնէին և իրենց թափած զոհերու արիւնները կուտու կուս պիտի մարսեն։

Հաշտութեան սեղանին առջև, ինչ գիրքով պիտի ներկայանան, ինչպէ՞ս պիտի պաշտպանեն իրենց դատը։

Կորսուած դատ մը թէ քաղաքականապէս և թէ՛ ընկերային սկզբանց կրկնանակ տեսակէտներով։

Թուրքիոյ պատերազմի մասնակցութիւնը որ և է կերպով շարգարանար, մէջտեղն են պատերազմի մասնակցելէ առաջ, փոխանակուած գիտնապատական վաւերացումները։ Ռուսիոյ բազմաթիւներուն գոհացում չտալու վարկածը, աղա-յական է, երբ Անգլիոյ, Ֆրանսոյ և Ռուսիոյ կ'ապահովուեն իր հողային ամբողջութիւնը։

Եւ փոխարէն կ'ապահովուեն ազատ մուտք Տարտանէլէ անցնելիք աւետար-կան նաւերուն «Կէօպէն» և «Պրէսլա» հիւրանաւերով՝ արդէն իրենց ապուշ մտադրութիւնն կ'մատնեն թուրք նորամիտ գիտնապետները և Գիւրմանիոյ գիրքը նետուած ըլլալու պարագան ակնհայտ կ'երևէ, ուստի որ և է կերպով չեն կրնար արդարանալ եթէ այս տեսակէտը հիմ բունն։

Իսկ իրենց հպատակ ժողովուրդներուն Հայերուն և Յոյներուն հետ անօրի-նակ, պատմութեան մէջ գեա շարժանագրուած ընթացքի մասին ինչ համար պիտի տան համաժողովին կ'կարծեն Բաթումար թէ՛ հաշտութեան ժողովը պիտի ընդունի իրենց տեսակէտը, կ'կարծեն թէ՛ տեղութեանց մրցակցու-թեան տարիներուն մէջ կ'ապրին և կ'յուսան օգուտ քաղել։

Թուրք մամուլին և ժողովուրդին սթափումը անժամանակ է, թո՛ղ հա-մազուին։

Երբ առաջին ոխովը գործեցին պատերազմի սկսելով, չսթափեցան երբ ան-դարմանելի երկարուց պատմին մէջ զորութեան գէթ այն ժամանակ պէտք էին սթափել և ըմբռնել թէ՛ իրենց անպոնդ առաջնորդած ժողովուրդին հետ իրենք ևս զէպի անպոնդ կ'գիւրմեն և անոնց համար բացած ու չբացած գերեզմանին մէջ իրենց նիւթած գլակն է որ պիտի թաղեն, որովհետեւ մերկաները անգե-րեզման մնացին, ցիրուցան ու կամխացած ոսկորներու կոշտը կազմելով ալ-սօր, որովհետեւ դահիճները ժամանակ չունէին իրենց ռճկրներուն հետքերն իսկ անհետացնել վարձելու, այնքան վատահ էին իրենց անպատիժ մնալուն։

Հայ և Յոյն զոհերու արիւնն, այսօր վրէժ կ'աղաղակէ, բայց ո՛չ ձեր ըմբռնած ձեռով վրէժ մը, այլ արդար, յարատեւ, մշտական։

Ձեր ճակատաբերը պիտի վճռուի հաշտութեան սեղանին վրայ, որ արդա-ւութեան սեղան պիտի կոչուի, ձեր ներկայութիւնն հոն տեղորդ է, ինչ կըլ-նաք ըսել, ինչ կ'ընտք խնդրել, ո՛ր գաղթ պիտի պաշտպանէք, ո՛ր իրաւունքը պիտի շատապուէք։

Հաւաքդն պիտի ըլլայ ձեզի համար բնաւ չենք կարգադրուել և եթէ հանդուրժեն իսկ ձեր ներկայութիւնը, իրենց դատաւարութեանը ձեր մտահոգութիւնը պիտի լը-սէք, թողէ՛ք որ արդարութիւնը իր պարտքը կատարէ։

Ձեր անժամանակ սթափումը՝ գործուած անլուր, անօրինակ, աներևակայե-լի ռճկրներուն արդարացումն է լա՛ւ և որ մնաք ձեր տգիտութեան, անտար-բերութեան և մոլեռանդ կորսութեան մէջ։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՒՄԳԱՀԱՆԳԵՍԸ

Իրմիւրցի Հայեր,

Այսօր էր իրաւասարդներու խումը մը «Հայ Երիտասարդաց միութիւն» անուան տակ՝ գովելի նպատակն ու-նեցած է յառաջիկայ կիրակէ նաւա-գահանդէս մը սարքել ի նպատակ հայ-րենակից ամենաթշուառ տարաբերու-ներու՝ օրոնց անլուր տառապանայ և ստէպ խոժոքով խողովորման սրտա-ճմլիկ նկարագրութիւնները կը կար-գանք ամէն օր՝ սրտերնիս վիշտով ու արդար զարթոյթով համապատաս-խան։

Իզմիրցի Հայեր, դուք որ ամէն տաթիւս սովոր էք լայնօրէն բանալ ձեր ողորմանէր քաղցը, այս լարենապատակ հանգէսի տաթիւս ևս կատարեցէք ձեր գիտարկական աշխու պարտականու-թիւնը, ամենէ նուիրական պարտա-կանութիւնը որ կը ծանրանայ այսօր հայրենիքի համար արտիոյ ամէն աղ-գանք և զգայուն սրտերու վրայ։

Իզմիրցի Հայեր, հաւե՛ք օգնու-թեան տարաբաղդ աքաղաղական ազգա-յիններու՝ որք ամենաշիտին տաւալի տմեկնած յարապոյն թշուառութեան մէջ ալ կը կարկուտեն ձեզ լայնակն ալ-քերով։

Իրմիւրցի Հայեր, անկեղծ էիք ար-դէն և եթէ տեղեկ չէիք՝ կարդայիք «Կապիւն» մէկ խառ շահեկան պատ-մականը վերահասու էք ուրեմն թէ ինչ «սե օրեր» անցուցեր է իզմիրի հայութիւնը՝ համախումբ տարաբերութիւն վտանգի վտանգն անցունելով։ Ար-դէն ձեր ալքերով տեսաք թէ յատա-լընթաց աքաղ մը՝ որու ուրիշ հա-մանման տրոսներու շարաններ պի-տի հետեւէին հետզհետէ, ինչ ամենա-ծանր և ամենախոտաժողով պայմաննե-րու մէջ ի գործ գրուեցաւ։ Այսօրնի կուտակուած թեան ալսօր բարեբաղդ համարուած հայութիւնը բաւառացի միւս գոթաղդ հայութեան նման ամ-բողջովին պիտի ենթարկուէր անասելի վաշտագութեանց, կեանքի և ընկից անասար և անգարմանելի կորուստնե-րու։

Իզմիրցի Հայեր, խորհեցէ՛ք թէ որքա՞ն մեծ պիտի ըլլար ու հասարակ միւս ամէնաւ տաւալուն ու թշուա-ռութիւնը եթէ մեր ազգին մէջ ևս ի գործ գրուէր թուրք հայաջնիջ տալի-րատ քաղաքականութիւնը՝ սրմէ Աս-տուծոյ ողորմութեամբ միայն զերծ մնալ կրցանք, մեր սիրելեաց հետ, մնալ մեր առները առանց թալուրեւ տաւանց խոչառնուելու, առանց ան-խնայ խողովորուելու։

Իզմիրցի Հայեր, Նախախնամու-թիւնը ձեզ պահեց այս տնողին փոր-ձութիւնէ՛ ո՞ր գիտէ, որպէսզի ի վիճակի ըլլաք ձեր գոթաղդ քաղաքականու-նանց նման կարօտ չըլլալու սղորմու-թեան, և որո՞ւ պիտի կրնայիք զիտել երբ ձեզի հետ Թուրքիոյ ամբողջ հա-յութիւնը անողորմարար ի զոհ գացած պիտի ըլլար ի թիկնաւոր հայակեր քառմանի քաղաքականութեան։

Իզմիրցի Հայեր, ինչ որ ալ պիտի ըլ-լայ ողորմութեան բաժինը զոր պիտի սահմանէք սրտակեղեք անասար թշուա-ռութեան մը, խորհեցէ՛ք թէ ձեր պար-

գիւելիք բաժինը հարիւրերորդը՝ հա-զարերորդը անգամ չպիտի կրնայ կաղ-մեկնել թախան այն ծանրածանր վնաս-ներուն՝ զոր պիտի կրէիք ձեր կեանքն ալ՝ ձեր կեանքներուն կեանքն ալ ամենա-ցաւալի կերպիւ վրայ տալով, քանզի այլեւս գաղտնիք մը չէ որ Հայու-թեան կեանքով, ինչքով ջնջել կը ձգուէր յիշեալ եղեռնաւոր անիծեալ քաղաքականութիւնը՝ այսպանած ու չարաչար դատաւարութեան տաւա-կայ դարձած, այսօր քառման, սրտմ-ստած բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի առջև։

Օ՛ր ուրեմն իզմիրցի Հայեր, փու-թացէ՛ք ձեր ազգասիր, նուիրական պարտականութիւնը կատարելու, փու-թացէ՛ք յառաջիկայ կիրակի օր «Հայ Երիտասարդաց միութեան» կազմած անուղղը օղորդելու, խրախուսելու, արդիւնաւորելու թո՛ղ այդ հանգէսը, ձեր ողորմանէր ծանօթ վեհանձնու-թեան շնորհիւ օգնութեան կարեւոր միջոց մը հանդիսանայ մեր սովահար, ցրտահար, խոշտանգուալ, տառապեալ աղաղակներու ամենազճաղղ վիճակը չափով մը մեղմելու։ Օ՛ր ուրեմն, Իզ-միրցի Հայեր, ձեր ընդհանուր ժա-մադրապալը ըլլայ «Հայ Երիտասար-դաց միութեան» յառաջիկայ կիրակի օրուան կազմակերպած քաջալիրութե-թեան արժանի նաւագահանգէր։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊՈՐ

ՀԱՅԳԱՎԱՆ ԴԻՊԹԻՐ ՊԱՏԱՌՆԵՐ ՈՒ ԱՐԴԻՆԲԸ

«Գոնիայի մէջ իմ ունեցած զիրքս կը նմանէր մարդու մը, որ զետի մը եղերք կեցած է՝ առանց աղատարար օր և է միջոց ունենալու ձեռքին մէջ։ Գոնիայի մէջ ջուրի տեղ արեան հո-սանքներ կը թաւալէին և հալորաւոր անմեղ մանուկներ, անմեղապարտ ձե-րուներ, փափկակալով կիներ և հուժկու երիտասարդներ արեան այս հեղեղներուն մէջ թաւալըրը զէպի մահ կը գիմէին։ Բռնել կրցածս՝ ձեռ-քերովս, եղունգներովս աղատեցին, իսկ միւսները՝ կարծեմ հոսանքն իմար քսուեցան՝ ալ չլիքադառնալու պայ-մանով։»

Գոնիայի մէջ Տօք Տօտ անունով Ամերիկացի բժիշկ մը կար Այս անը թշուառութեան երեսէն հիւանդացող հայերը դարմանելու վրայ էր և ունեց ալ կրցածին չափ տաք սպար կը մա-տակարարէր։ Այս մարդուն և մեր միջև քիչ ժամանակուան մէջ քարե-կամաթեան մօտեցող յարաբերութիւն մը հաստատուեցաւ։ Մէկ - երկու ան-գամ իր հիւանդանոցը այցելեցին, և ցոյց տուած մարդասիրական փարմուն-քէն շնորհակալ եղաւ։ Գոնիայէն մեկ-նելէս յետոյ լուր տալ թէ՛ այս մար-դասէր, բժիշկն ալ իր երկիրը աքա-րեր են։ Հայտարար փաշալէն եկող կա-ռավարները ամէն օր բիրտար հայեր կը բերէին և Գոնիայի կալարանները կը կուտակէին։

Ասոնց աւելի առաջ քուելու մա-կին Պօլսէն անպարտ հրամաններ գա-լու վրայ էին, իսկ ես՝ առաւելելով թէ մինչև որ երկաթուղիի կառուիչ չըլ-կուէին, անկարելի էր ստանք տեղա-փոխել, ինչպէսզի կը չըմեղացնէին Այս վիճակը շարաթիւրով տեկեց, և

